

kršno poznamo danes, se je začela nekje med četrtem in šestim stoletjem, s prehodom od rimskega na kanonsko pravo in uvajanjem krščanske družine in družinske politike. Krščanski odnos do družine po Goodyju označujejo trije elementi: krščanska poroka, duhovno sorodstvo in celibat klera. Ob tem se Zimmermann posveti še funkcionalističnim zagatam, problemu etnoepistemologije evropske kulture in genealogiji, ki je dolgo veljala za osnovo sorodstvenih preučevanj.

Ob koncu je nekaj strani posvečenih še problemu spola (gender) v antropologiji in seksizmu vseh klasičnih antropoloških teorij sorodstva. Za izhodišče je avtor vzel deviško rojstvo in znamenite polemike glede tega v šestdesetih letih. Pri tem opozori na pomen tretje sorodstvene relacije – med bratom in sestro (prva je relacija med starši in otroki, druga med zakoncema) – za razumevanje vseh subtilnosti sorodstvenih sistemov in struktur.

Zanimivo je, da Zimmermann pri pisanju rad uporablja precej dolge citate, od katerih so nekateri dolgi kar nekaj strani. S tem po eni strani ohrani pozicijo objektivnega opazovalca, saj se dosledno izogiba interpretiranju in povzemanju avtorjev, na drugi strani pa knjiga s tem postane prava zakladnica referenc, od katerih so nekatere precej težko dostopne. Ob tem je treba še posebej poudariti, da gre, razen v redkih primerih, za navedke iz originalnih del, tudi starejših avtorjev, denimo Morgana, Maina, Le Playa, Kohlerja in drugih. Pri Enquete sur la parenté ne gre le za suhoparno zgodovino nekaj teorij, temveč za metodološko in epistemološko analizo le-teh. Seveda bi le težko rekli, da je knjiga nujna za tiste, ki preučujejo sorodstvo, je pa izjemno koristna in kar zavajajoče prijetna za branje.

Dorijan Keržan

Dick Geary

HITLER IN NACIZEM

ZPS, 1995;
113 str., cena: 1260 SIT

Martin Blinkhorn

MUSSOLINI IN FAŠIZEM

ZPS, 1995;
93 str., cena: 1260 SIT

Martin Blinkhorn

DEMOKRACIJA IN DRŽAVLJANSKA VOJNA V ŠPANIJI (1931-39)

ZPS, 1995;
84 str., cena: 1260 SIT

Michael Mullett

LUTER

ZPS, 1995;
77 str., cena: 1260 SIT

Michael Mullett

PROTIREFORMACIJA IN KATOLIŠKA REFORMACIJA V ZGODNJI MODERNI EVROPI

ZPS, 1995,
80 str., cena: 1260 SIT

Stephen J. Lee

TRIDESETLETNA VOJNA

ZPS, 1995;
90 str., cena: 1260 SIT

Poskusi izdajanja knjig žepnega formata se v Sloveniji ne obnesejo dobro. Strinjam se s tistimi, ki menijo, da je razlog za ta fenomen slovenske kulture še vedno dobro ukoreninjen fetišistični odnos do knjige, odnos, ki nima nobene zveze z bibliofilijo. Knjiga v tako neposvečene kraje, kot je žep ali mestni nahrbtnik, od koder jo lahko izvlečeš, na primer, ko čakaš na avtobus ali ko si v njem, po prevladujočem pričanju tukajšnjih ljudi preprosto ne sodi. Njeno mesto je na oltarjih, v tabernakljih javnih družinskih vrednot – vloga, ki jo danes opravljajo odprte ali zastekljene police regalov v sprejemnicah. Nespodobno je tudi, če knjiga na njih nemarno leži, ko bi jo kdo po prebiranju ravnokar tja odložil. Njena pokončnost je izraz pokončnosti njenega lastnika. In če je knjiga za Slovence bila sredstvo in dokaz samobitnosti in kulturno politične samostojnosti, se zgrinjanje Slovencev okoli te simbolne vloge knjige kaže danes predvsem v knjigi, ki ima tudi sama to lastnost, ki jo izraža: biti mora samostojna, no, bolje je reči, prostostoječa, kar je mogoče doseči na dva načina: bodisi z debelino knjige, tj. s številom strani, še lažje pa z debelino uporabljene papirja, bodisi z vezavo v trde platnice. Oba načina sta za žepno knjigo neuporabna. Knjigo-trške raziskave so pokazale, da potencialni kupci dajo nekaj tudi na integriteto svojih žepov.

Žepna knjiga s trdimi platnicami je *contradictio in adjecto*. Trde platnice ima lahko miniaturna. Z njo smo Slovenci v kar dob-

rem odnosu. Miniaturke so – tega ne kaže zanikati – nekakšna podvrsta žepne knjige, mini žepna knjiga. Kar pomeni, da lahko vanjo natisnemo le malo črk, ki morajo biti razvrščene na posebno dragocen način, da bi bilo to početje smiselno. Zato so v njih najčešče pesmi, največkrat pesmi naših največjih pesnikov. Proza, dramatika, informacija in razprave so navadno zanjo preobsežni, ali bolje, razmerje med številom črk in trajnostjo vrednosti tega, kar pomenijo, ni dovolj ugodno.

Vendar se nekatere stvari spreminjajo. Dokaj nagle spremembe, ki jih doživlja trg periodike pri nas, ob hkratnem procesu ovedenja možnosti razvoja in pomena elektronskih publikacij, posega tudi na knjižno tržišče. Odnos do knjige, zlasti med mlajšimi generacijami bralcev, se spreminja, in tudi najbolj zakrnjeni malikovalci prostostoječega papirnatega nosilca besede omahujejo. Pravzaprav smo priča kar precejšnjemu razmahu nastajanja takih in drugačnih publikacij, ki kažejo na prisotnost založniške imaginacije in na prizadevanje, da bi z domiselno ponudbo poiskali katero od vedno manjših niš med ciljnim skupinam kupcev knjig s še vedno nizko kupno močjo.

Tak poskus izdajanja mehko vezane knjige manjšega formata in obsega je nova knjižna zbirka Mala edicija ZPS, ki jo je v začetku leta začelo izdajati Znanstveno publicistično središče. V za naše razmere zelo kratkem času je izšlo sedem naslovov, poleg šestih omenjenih v naslovu je sedmi Bobbijeva *Desnica in levica*, ki je predmet druge recenzije. Do konca leta naj bi izšli še trije, kar je, spet v naših razmerah, kar lepo število, ki govori o ambicioznem projektu. Glede na izdane naslove je že mogoče govoriti o splošni usmeritvi zbirke. Sodeč po do sedaj objavljenih knjigah (mimogrede rečeno: ob nastanku zbirke bi bilo dobrodošlih nekaj

uredniških besed, ki bi pojasnile namene zbirke; nisem jih našel), je Mala edicija namenjena besedilom, ki natisnjena nanesejo okoli sto knjižnih strani in v tem – spet za naše razmere – kratkem obsegu ponudijo zgoščeno, ne po nepotrebnem zapleteno in z uzancami akademskega sveta obremenjeno branje, ki osvetli kak politični, zgodovinski ali kulturni pojav splošnega civilizacijskega pomena, o katerem pri nas podobne informacije drugje ni mogoče najti. Zbirka potemtakem ni namenjena prvi objavi raziskovalnih rezultatov, ki so le redkokdaj tako sintetična temveč bolj njihovi končni sintezi, iz katere je odpadel ves balast. Domnevamo lahko, da so ciljna publika, ki ji je namenjena tako zastavljena zbirka, predvsem mladi, ki nimajo predsodkov do drobnih knjig, vse manj potrpljenja in časa za velike knjige, pa še potreba, ki jo največkrat porajajo šolski in študijski programi, da se seznanijo s takšnimi rečmi, kot so te, o katerih govorijo knjige v zbirki. O tem, da je vednost o zgodovinskih gibanjih, kakršno je npr. protireformacija, med mladimi dejansko majhna, vam lahko potrdi vsak predavatelj družbenih ved. Prav lahko se zgodi, da je odgovor študenta na vprašanje, "kaj je humanizem", dolgotrajen molk in zbežan pogled. Knjige, kot so te, ki izhajajo v *Mali ediciji*, lahko prispevajo k odpravljanju takšnih in podobnih resnih vrzeli v splošni izobrazbi. Omenjenih šest knjig je že takšnih. Vse so z zgodovinsko tematiko: tri se posvečajo fenomenu fašizma in nacizma (očitno je izbor naravnani na letošnje obletnice), tri zadevajo podobno prelomne dogodke v zgodovini Evrope 17. stoletja, ki so prav tako vtisnili pečat današnji podobi Evrope in bili do nastopa fašizma največji versko-politično-vojaški razkol na evropskih tleh; tri so posvečene osebnostim, tri gibanjem. Vse tekste so napisali angle-

ški profesorji zgodovine – pri njih bralec lahko občuduje zanje značilno sposobnost, da na tako malo prostora povedo toliko – in so v izvirniku izšli pri znameniti založbi Routledge.

Vse knjige so torej prevodne, vse opremljene s kratkim predgovorom domačega strokovnjaka, vsem je dodana tudi – pretežno historiografsko zastavljena – bibliografija izbrane literature o naslovni temi v slovenskem jeziku.

Vendar ta opis skupnih potez do sedaj izdanih knjig ne pomeni še opisa dokončnega profila zbirke. Po vsem videzu se ta šele oblikuje in prav mogoče je, da se bo njen koncept razvejal v več vzporednih zbirk. Da dosedanje knjige v zbirki ne odsevajo koncepta projekta, dokazuje sedma. Bobbijeva *Levica* in *desnica* ni zastavljena zgodovinsko, temveč pojmovano analitično, problem-sko in z aktualističnim nabojem, ki ga druge nimajo. Mogoče je domnevati, da bi v zbirki izšel tudi domač avtor, če bi predložil ustrezno besedilo. Težava je brz-kone predvsem v tem, da pri nas takšna besedila s temeljnimi informacijami in zgoščeno argumentacijo o široko prepoznavnih velikih temah nastanejo silno redko.

Najbž bo treba počakati vsaj še na drugi letnik, da bomo lahko presodili, kakšno ravnotežje bo zbirka našla. Dolžina besedila, ki ostaja najmočnejša prepoznavna poteza zbirke, pregnantna novost in osvežitev v knjižni ponudbi na področju družboslovja in humanistike (zlasti po napovedanem prenehanju izhajanja komaj začete zbirke *Studia humanitatis minora*), izdajatelju pušča kar nekaj manevrskega prostora, ki ga ob izkazani sposobnosti hitrih produkcijskih ritmov lahko izkoristi tudi za to, da naredi dostopna nekatera besedila, ki ustvarjajo današnje duhovno klimo v Evropi in svetu. Prevod Bobbija je lep primer takšne pravočasne transplantacije.

Še dve dobronamerni pripombi. Prva zadeva dodano bibliografijo. Menim, da bi kazalo vanjo investirati še več in jo izpopolniti tako, da bi ob "zgodovinskih temah" obsegala tudi "nezgodovinske", tj. filozofske, kulturne, umetnostne bibliografske reference o izbranem fenomenu v slovenščini. Konkretno me je zbadlo to, da v bibliografiji o Lutru in protestantizmu ni naveden menda edini drobec Lutrovega opusa, ki je preveden v slovenščino.

Druga zadeva format. Njegovo slabost vidim v tem, da zbirke ne loči dovolj od drugih zbirk ZPS z bolj specializirano in zahtevnejšo vsebino. Skratka, mala edicija bi lahko bila še manjša in bolj žepna, kot je.

Igor Pribac